

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 939
Tarih: 07-12-2009

11336

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından Anayasa'nın 98. ve İçtüzüğü'nün 99. Maddesi gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Ayla AKAT ATA
Batman Milletvekili

25 Aralık 1935 tarihinde Dersim Bölgesine özel çıkarılan 2884 sayılı "Tunceli İlinin İdaresi Hakkındaki Kanun" esas alınarak, 4 Mayıs 1937 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla, önceki adı Dersim olan Tunceli Bölgesine "Tedip ve Tenkil" gerçekleştirilmiştir. Tedip ve Tenkil'in uygulandığı 1937 ve 1938 yıllarında binlerce insan yaşamını yitirdiği, binlercesinin Batı illerine sürgün edildiği bilinmektedir. Yine bu dönemde ailelerini kaybeden ya da ailelerinden zorla alınan çocukların evlatlık olarak verildiği gerçeği de yaşananların ayrı bir boyutunu oluşturmaktadır.

4 Haziran 1937 tarihli, dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya tarafından Kültür Bakanlığı'na yazılan 'Dersim Kız ve Erkek Çocuklarının Yatı Mekteplerinde Yetiştirilmeleri' konulu yazıda;

Kültür Bakanlığına,

Bu Günlerde Dersimde yapılmaya başlayan İslâhat meyanında Türk keşafeti (yoğunluğu) olan ve Dersimden oldukça uzak yerlerde kız ve Erkek yatı Mekteplerinin de açılması ve bu mekteplerde Dersimden getirilecek olan beş yaşını doldurmuş kız ve erkekler okutturulup büyütülmesi ve muvezi surette yetiştirilecek olan bunlar yekdiğerile Evlendirilerek Baba ve Analarından mevrus (miras kalan) emval (malları) ve arazileri içinde birer Türk Yuvası kurmaları temin ve bu suretle Türk Kültürünün Dersimde esaslı bir surette yerleştirilmiş olacağı düşünülmektedir. Çünkü:

Dersim Halkı kendilerini Horasandan gelmiş ve Türk olduklarını beyan ederler. Fakat (Kırmanc) denilen ve Fars bozması bir dille konuşan insanlarla fazla temasları neticesi olarak her gün biraz daha ana dil karakterinden uzaklaşmışlar ve şihi (Şiilik) Alevilik ve Bektaşilik bunlar arasında kolaylıkla da rağbet bulmuştur.

Dersimliler Kürt gibi konuşan ve fakat henüz onun karakterini hazmetmiyen kendi akideler(i) ile onu yenmeğe çalışan ve Türk ile Kürt arasında kalmış bir cami'a halindedir. Şayanı teessür (üzücü) olan en mühim nokta Dersim anasının Dersim babasından evvel Kürtleşmeye başlamasıdır. Bunda en mühim saik erkeklerin civarla temasları neticesi Türkçeyi öğrenmelerine rağmen. Kadınların muhitlerinden bir yere ayrılmamaları yüzünden bir kelime bile Türkçe konuşamamaktadırlar ve bundan ötürü de çocuklarına Türkçe öğretmemekteler.

Binaenâleyh kanında Türk kanı ekseriyeti olan bu halk kütlesini geriye yani Milli varlıklarına doğru çevirmek için alınacak tedbirler meyanında ufak çocukların bu gibi leyli mekteplerinde yetiştirilmeleri zaruri ve lüzumlu olduğu Vekâletimizce mütalaa edilmekte olduğundan muktezasına müsaade'i Devletlerini arzederim,

Dahiliye Vekili S.Kaya

Bu kapsamda o dönemde Elazığ Kız Enstitüsü'nde görev yapan ve emekli olduktan sonra Teknik Öğretmen Müsteşarı Rüştü Uzel'in isteği üzerine anılarını "Dağ Çiçeklerim" adlı kitapta derleyen Sıdika Avar'ın anıları yıllar sonra düzeltilerek ve bazı bölümleri çıkartılarak basılmıştır. Bölge ve bölgedeki yaşamı ayrıntılı olarak anlattığı kitabında Sıdika Avar o dönem köy köy gezerek Dersim Bölgesindeki kız çocuklarının, yatılı bölge okullarına nasıl götürüldüğünü anlatmaktadır. Kitabında yer alan anlatımlar arasında, 1941 yılının Ağustos ayında, yaşanan olaylarda ailelerini kaybeden ve dağlarda saklanan çocuklardan 8'inin yakalandığı, bunlardan yaşları küçük olanların Çocuk Esirgeme Kurumuna verildiği, yaşları büyük olanların ise görev yaptığı okula gönderildiği aktarılmaktadır. Yine anılarında belirttiği diğer önemli konu ise Dersim Bölgesi'nden getirilen kızların ailelerin yanına çalıştırılmak amacıyla yollandığıdır.

Bu kapsamda devlet arşivleri ve resmi belgeler çerçevesinde;

1. O dönemde bölgede kaç tane kız ve erkek yatı mektepleri açılmıştır?
2. 4 Haziran 1937 tarihli ve Dersim Kız ve Erkek Çocuklarının Yatı Mekteplerinde Yetiştirilmeleri konulu belge kapsamında alınacak tedbirler arasında yer alan beş yaşını doldurmuş kaç kız ve erkek çocuğu bu okullarda okutulmuştur? Bu mekteplerde okutulan çocuklar nasıl belirlenmiştir? Yine ilgili belgede belirtilen kapsamda kaç evlendirilmiş ve bölgeye yerleştirilmiştir?
3. Elazığ Kız Enstitüsü'nde görev yapan Sıdika Avar'ın anılarının yayınlandığı Dağ Çiçeklerim adlı kitapta da belirtildiği üzere, o dönemde ailelerini kaybettiği gerekçesiyle kaç çocuk, Çocuk Esirgeme Kurumu ve Yetiştirme Yurtlarına verilmiştir?
4. Yine kaç kız ve erkek çocuğu başka ailelere evlatlık olarak verilmiştir? O dönem Dersim Bölgesinden zorla getirilen kız çocuklarından kaç başka ailelerin yanına çalıştırılmak üzere verilmiştir? Bu çocukların akibetlerine ilişkin olarak herhangi bir bilgi mevcut mudur?
5. Konuyla ilgili olarak bahsi geçen dönemde evlatlık verilme işlemlerinin hangi yasal mevzuata dayandırılarak yapıldığına dair bilgi ve belge bulunmakta mıdır?
6. Çocuk Esirgeme Kurumu'na, Yetiştirme Yurtlarına, çalıştırılmak üzere başka ailelerin yanına verilen ve evlatlık olarak verilen çocukların nüfus kayıt bilgileri üzerinde bir değişiklik yapılmış mıdır? Bunlardan kaç yeniden nüfusa kaydedilmiştir?
7. Bu kapsamda geçen süre içerisinde devletin yetkili birimlerine konuya ilişkin olarak kayıp çocuk yakını aileler tarafından yapılmış başvurular olmuş mudur? Eğer olmuş ise başvurulara ilişkin bilgiler nelerdir?